

E. N. Setälä viidesluokkalaisena »tieteellisen» seuran puheenjohtajana

Martti Rapolan isän F. O. Rapolan luokkatoverista E. N. Setälästä on allekirjoittaneen isän paperien joukossa säilynyt seuraava katkelma.

Muistoonpanoja Yrjön-seuran historiasta.

Yrjön-seuran syntyy. Oli Huhtikuun 20 p. 1879, kello 6:n aikaan ehtopuolla, kun Setälä ja Jutikkala kulkivat yhdessä kadulla. Silloin J. esitti S:lle: »perustakaamme jonkunlainen tieteellinen seura». Tämän hyväksyikin S. Nyt mentiin Relanderin¹ ja Uotilan² luo. Täällä keskusteltiin asiasta. Saatiinkin se päätös toimeen, että seura oli perustettava. Jäseniksi valittiin paitsi alkuunpanijoita, Setälää, Jutikkalaa, Relanderia ja Uotilaa, myös kaksi muuta, nim. Silander³ ja Pätiälä.⁴ Mitä seura oikeastaan olisi toimittava, mikä sen nimeksi pantaisiin, se jätettiin ensimmäisen kokouksen ratkaistavaksi.

Ensimmäinen kokous Huhtikuun 23 päivänä. Tässä kokouksessa, joka pidettiin normaali-koulussa, päätettiin: nimi — *Yrjön-seura*, suuren kansalaisemme prof. Y. Koskisen muistoksi; seuran toimena tulisi olemaan: pitää väitöksiä, luennoita, tehdä suomennoksia ulkomaisesta kirjallisuudesta. — — — Seuran jäsenet jakaantuivat kahteen pääosastoon: historialliseen, joka edusti historiaa ja filosofiaa; luonnontieteelliseen, joka edusti luonnontieteitä luennoissaan ja muissa tieteellisissä kysymyksissään. Klassillisia kieliä ottivat edustaakseen erityisesti: Setälä ja Silander. Uusia kieliä taasen kaikki seuran jäsenet. — Nämä päätettyään, seuran jäsenet erkanivat toisistaan täynnänsä innostusta ja suuria ajatuksia.

Toinen kokous Huhtik. 29 p. Tämä oli ensimmäinen varsinainen toimiva kokous. Nyt seuran vaikutuksen ensimmäinen vuosi aljettiin puheella, jonka seuran puheenjohtaja Setälä, joksi hän viime kokouksessa valittiin, oli ottanut pitääksensä. Puheellaan kehoitti hän jäseniä ahkeraan työhön ja varoitteli luonnontieteilijöitä sekaumasta materialistisuuden ongelmoihin. Luennon piti Silander. Aiheena hänellä oli »Alku-eläimet» (Infusionit). Lopuksi keskusteltiin Suomen kielen oikokirjoituksesta. — Kokous pidettiin koulussa.

Kolmas kokous Huhtik. 30 p. Luennon piti Jutikkala. Hänen aineenaan puheessaan oli Historia tieteenä; lopuksi hän esitteli Kustaa II Aadolfista. Viime kokouksessa oli myös päätetty pitää »käytännöllisiä kokeita». Tänäpä suoritti Setälä ensimmäiset Kreikan kielessä.⁵ — —

Neljäs kokous 7 p. Toukokuuta. Luennon piti Relander. Aineena oli »Luonnontieteilijän elämä aarniometsissä». — — — Päätettiin ruveta kääntämään Ebers'in arvoisaa romaania, »Homo sum». Sen vuoksi esitettiin yhtä uutta jäsentä.

Viides kokous Toukokuun 12 p. Luennon Mikael Agricolasta piti Pätiälä. — — K. J. Sadenius⁶ oli otettu seitsemänneksi jäseneksi. — »Homo sum» jaettiin kullekin käännettäväksi. — —

Kuudes kokous Toukok. 18 p. Luennon »muurahaisista» piti Uotila. — — — Silander piti väittelyä: »Luonnon vaikutuksesta ihmiseen».

¹ Karl Adolf Oskar Relander, myöh. seminaarin johtaja.

² Gustaf Alfred Uotila.

³ Heikki Ferdinand Silander, myöh. Soveri, suom. normaalilyseon rehtori.

⁴ Fredrik Joel Pätiälä, myöh. lääket. tohtori.

⁵ Maininnat kokouspaikasta, poissaolleista, suoritetuista kokeista ym. on tässä jätetty pois.

⁶ Karl Johan Sadenius, myöh. rehtori.

Seitsemäs kokous 25 p. Toukok. Luennon piti Sadenius: Roomalaiset ja Kreikkalaiset keskenänsä verrattuina. — — Tämä oli viimeinen kokous tällä lukukaudella. Päivänen tunki poikain hiaan kuuman Kesäkuun tullessa. Suvella joka mies oli toimessa ja työssä. Käännettiin näet »Homo sumia». Kun syksyllä jälleen tultiin kaupunkiin, alettiin yksillä voimilla korjailia suvellisia konsepteja. Koko syyslukukausi meni Setälän 3:n arkkiin. Kevätlukukaudella taasen alettiin Jutikkalan kyhäyksiä kaikin miehissä korjailia.¹ — Muuta ei Yrjön-seura olekaan tämän vuoden [1879—80] kuluessa toimittanut. Mutta on sitä siinäkin! Sinapin siemenestäkin voi kasvaa suuri puu!

EINO JUTIKKALA

¹ Tämä saksalaisen egyptologin Georg Ebersin romaani, jonka tapahtumat on sijoitettu varhaiskristilliseen aikaan, ilmestyi suomeksi v. 1881. Se painettiin Suomalaisen Kirjallisuuden Seuran kirjapainossa ja sen kääntäjäksi on ilmoitettu »Kuusikko»: joku Yrjön-seuran seitsemästä jäsenestä ei siis osallistunut käännöstyöhön.